

Integrált Károsító-specifikus Ellenőrzési Adatlap

Xylella fastidiosa

KSV/ F	Tevékenységi cél	Objektum típus	Termék típus (felhasználási cél)	Ellenőrzött növény/növ. termék	Ellenőrzés hivat. száma
KSV	szaporítóanyag előállítás	faiskola, csemetekert, szaporító telep	szaporítóanyag	gazdanövények	180K_8/F-D_54
					181K_8/F-GY_54
				szőlő	173K_8/F-SZL_54
	forgalmazás	határátkelőhely	ültetésre szánt növény	Leander, <i>Coffea</i> , egyéb meghatározott fogékony növények	258K_IMP/H-D_54
				csonthéjas fajok	269K_IMP/H-GY_54
forgalmazás	forgalmazóhely (áruda, lerakat, elosztó központ)	ültetésre szánt növény	Leander, <i>Coffea</i> , egyéb meghatározott fogékony növények	176K_8/A-D_54	
			szőlő	286K_8/A-SZL_54	
F	árutermelés (fogyasztásra)	szabadföldi (szántó, gyümölcsös, szőlő, zöltség)	termés fogyasztásra	csonthéjas fajok	174F_NVK/SZ-GY_54
				szőlő	177F_NVK/SZ-SZL_54
	park, arborétum, egyéb közterület, kert	parkfenntartás	lombhullató fajok	lombhullató fajok	280F_NVK/P-D_54

A laboratóriumi vizsgálatért felelős:

Ambrus Ágnes

Vizsgáló laboratórium:

NÉBIH NTAI, Pécsi Bakteriológiai Laboratórium
7634 Pécs, Kodó dűlő 1.

Fájl neve:

54_IKEA_Xylella_18.pdf

Fájl helye:

\\srvkozf02\public\NÓVEU ANYAGOK\
01_NEUTEKA_1.0.0\
05_SZAKANYAGOK\
01_Kiadványok\
01_NMK\
IKEA\

A. Általános rész:**1. Növény-egészségügyi státusza: 1/A/II/b)3****Földrajzi elterjedés:**

Ázsia egyes országaiban (India, Tajvan), Egyesült Államok számos államában (pl. Kalifornia, Florida, Texas), Közép- és Dél_Amerika egyes országaiban (Costa Rica, Brazília, Argentína, Paraguay, Venezuela)

Európában az első azonosítás éve:

Olaszország 2013: *Xylella fastidiosa* ssp. *pauca*

Korzika, Dél-Franciaország 2015: *Xylella fastidiosa* ssp. *multiplex*

Németország 2016: *Xylella fastidiosa* ssp. *fastidiosa* (felszámolt)

Spanyolország 2016: *Xylella fastidiosa* ssp. *fastidiosa*, *Xylella fastidiosa* ssp. *multiplex*, *Xylella fastidiosa* ssp. *pauca*

2. A károsító rövid leírása:

A kórokozó *Xylella fastidiosa*-n belül jelenleg a következő 6 alfajt különböztetik meg:

Xylella fastidiosa ssp. *fastidiosa*

Xylella fastidiosa ssp. *pauca*

Xylella fastidiosa ssp. *multiplex*

Xylella fastidiosa ssp. *sandyi*

Xylella fastidiosa ssp. *morus*

Xylella fastidiosa ssp. *tashke*

Ezek között bizonyos földrajzi és gazdanövény szerinti specializáció figyelhető meg.

Fertőzés tünetei:**Szőlőn**

Az elsődleges fertőzés legjellemzőbb tünete a levél perzselődése. Egyik korai jel a zöld levelek egy részének hirtelen száradása, barnulása, miközben a szomszédos szövetek sárgás vagy pirosas elszíneződése jellemző (1-3. és 6-7. kép).

Az elhalás egyre kiterjedtebb lesz, végül az egész levéllemez elszárad és lehull, csak a levélnyél marad a növényen. A beteg hajtás érése gyakran rendellenesen megy végbe, a szövetek zöldes-barnás foltokban elszíneződnek (4-5. kép). A kifejlődő fürtök gyakran töppedtek.

A következő években a fertőzött növény fejlődése megkésik, satnya, fejlődésben visszamaradt klorotikus hajtásokat képez. A beteg növények az esetleges felépülés ellenére, 1-2 éven belül elpusztulnak.

1. kép:

2. kép:

3. kép:

4. kép:

5. kép:

6. kép:

7. kép: Levélszártól kiinduló tünetek

Őszibarackon és mandulán

A fiatal hajtások fejletlenek, lombozatuk zöldebb és sűrűbb, mint az egészséges fáké. Az oldalágak vízszintesen vagy lefele hajolva nőnek, így a fa egységes, kompakt és gömbölyű formát mutat. A levelek és a virágok korán megjelennek, viszont a levelek később hullanak le, mint az egészséges fákön.

A beteg fák terméshozama évről évre fokozatosan csökken, a gyümölcs mérete kisebb lesz.

8. kép: Tipikus tünet őszibarack levélen

9. kép: Levél és termés tünetek őszibarackon

10. kép: Levélcsúcstól kiinduló tünetek mandulán

Citrusféléken

Csemetektől 7 éves korig a fák a klorózis változatos tüneteit mutatják.

A fiatalabb fák szisztemikusan fertőződnek a kórokozóval. Az idősebb fákon (10-15 év felett) jellemzően csak 1-2 vastagabb ág mutatja a tüneteket. A levél érközökön jelentkező klorózis a cinkhiány okozta klorózissal emlékeztet (11-12. kép).

A klorózis általában a még nem kifejlett leveleken jelentkezik, de az idősebb leveleken is előfordulhat.

Az újonnan fertőzött fákon a tünetek csak helyenként mutatkoznak, míg a régebben fertőzötteken a klorózis tünete az egész lombkoronában jelentkezik.

A levelekérésével kicsi, világosbarna színű, kissé kiemelkedő mézgás foltok jelennek meg a levél fonákon, amely foltok a levél felületén sárgás-klorotikus színt öltenek.

A fertőzés hatására a héj megkeményedik, a gyümölcsméret és a cukortartalom is jelentősen csökken ezáltal terméskiesést okoz (12.,13. kép).

11. kép: Levéltünetek citrusféléknél

12. kép: Levéltünetek

13. kép: termés csökkenés

Leander, kávécsesze, mirtuszlevelű pacsirtafű

A tünetek egész évben jelentkezhetnek, de késő tavasszal és nyáron a legészrevehetőbbek, kifejlődésüket a meleg időjárás sietteti.

A levelek egy, vagy több ágon sárgulnak, hullani kezdenek. A levélszél idővel sötét sárgára vagy barnára színeződik, a levél elhal (14-17. kép). A betegség kifejlődésével mind több ág mutatja a tüneteket, a növény elpusztul.

A levélszél barnulását okozhatja a bór, vagy só toxicitás is.

Ezek a tünetek általában az idősebb leveleken feltűnőbbek, amelyek azonban nem hullanak le.

14. kép: Kezdeti tünetek

15. kép: Tipikus tünetek

16. kép: Levélsúcstól kiinduló levélszáradás

17. kép: Levélszélről kiinduló száradás

Kávécserje (*Coffea*)

Kávécserjén a levél tünetek a fiatalabb növényeken jelentkeznek először. A fiatalabb levelek levélcúcsi részén a levélszél mentén perzselés szerű tünet és klorózis látható (18-19. kép), később hajtás elhalás figyelhető meg.

18. kép: Levéltünetek kávécserjén

19. kép: Levéltünetek kávécserjén

Mirtuszlevelű pacsirtafű (*Polygala myrtifolia*)

A mirtuszlevelű pacsirtafűn jelentkező tipikus levéltünetek a levelek csúcsi részének perzselésszerű barnulása, amely később elszárad (21-23. kép).

20. kép: Egészséges növény

21. kép: Tünetes növény

22. kép: Levélcúcstól kiinduló tünetek

23. kép: Levélcúcstól kiinduló tünetek

Károsító biológiája, életmódja:

A betegséget baktérium okozza, amely a faszövetekben, a gyökérben, szárban, és a levélben szaporodik. A tünetek azáltal fejlődnek ki, hogy a baktérium által termelt nyálka, és a tölteléksejtek miatt az edénnyalábok eltömődnek.

A fertőzést követő látens időszak hossza gazdanövényenként eltérő lehet.

A kórokozó maggal nem terjed. A baktérium terjedése szempontjából a téli időjárás meghatározó. Szőlő és őszibarack esetében a betegség csak ott üti fel a fejét, ahol a tél enyhe, a baktérium ugyanis ilyen körülmények között, a téli, nyugalmi időszakban a növényben fennmarad. Kísérleti körülmények között a fagyos időjárás a baktériumokat a beteg növényekben elpusztítja. Az enyhe, csapadékos tél kedvező a magas vektorpopuláció átteleléséhez, a száraz nyári időjárás viszont a kórokozó terjedésének kedvez.

3. Gazdanövényei

A *Xylella* fertőzések vonatkozásában a gazdanövény fogalma a jogszabály alapján értendő.

A 2015/789/EU szükség helyzeti határozat szerint

meghatározott fogékony növények: bárhol a világban bekövetkezett fertőzésben azonosított növény faj:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1533113174364&uri=CELEX:02015D0789-20180629>

ezen belül

gazdanövény: az Európai Unióban fertőzésében azonosított növény faj

https://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosecurity/legislation/emergency_measures/xylella-fastidiosa/susceptible_en

Legfontosabb gazdanövényei hazánkban:

Szőlő, csonthéjasok (szilva, őszibarack, kajsziabarack, cseresznye, meggy, mandula), dió, tölgy

Egyéb kiemelten fontos gazdanövények:

Leander, citrusfélék, kávé, olíva, levendula, rozmaring, mirtuszlevelű pacsirtafű

4. Terjedés módja:

A kórokozó nagyobb távolságokra ültetésre szánt növényekkel terjed, elsősorban a kereskedelemmel. Kisebb távolságokra, növényről növényre történő terjedésében szerepet játszhat valamennyi faszöveti nedvekkal táplálkozó rovar, elsősorban a *Cicadellidae* család *Cicadellinae* alcsaládjának kabócái számítanak fő vektorának.

A *Cicadella viridis*, a *Philaenus spumarius*, az *Aphrophora alni*, az *Aphrophora salicina* és a *Cercopis vulnerata* Közép- és Dél-Európában is elterjedt vektorok.

A kórokozó rovarvektorok felnőtt egyedeivel és nimfáival terjed. Terjesztésében a legaktívabbak a szárnyas egyedek.

A baktérium a szájszervre tapadva a táplálkozás során kerül a gazdanövénybe azaz nem-perzisztens módon.

A vektorok a fertőzőképességüket a vedléssel elveszítik. A vektorok fertőzőképességüket tojás útján nem adják tovább a következő generációnak. A kórokozó kultúrnövény állományokba történő behurcolása általában a vadon élő tünetmentes gazdanövényekből történik.

5. Identifikációs eljárás

A baktérium identifikációs vizsgálatot az EU alábbi honlapján található bizottsági adatbázisban megadottakkal összhangban, az EPPO vizsgálati módszerek alapján a NÉBIH NTAI, Pécsi Bakteriológiai Laboratóriuma végzi.

https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/plant/docs/ph_biosec_legis_emergency_comm-db-xylella-validated-tests.pdf

6. Az ellenőrzés során keletkező adatok kezelése

A felügyelői ellenőrzés eredményéből keletkező adatokat a tevékenység végzőjének **8 munkanapon** belül rögzítenie kell növényegészségügyi információs rendszerben. Ha a felügyelői ellenőrzéskor laboratóriumi vizsgálat céljából mintavétel történt, annak adatait **a mintavétel megtörténte**kor vagy legfeljebb annak elvégzésétől számított **2 napon belül** kell felvinni a növényegészségügyi információs rendszerbe.

A laboratórium a vizsgálat eredményét a vizsgálat lezárását követően haladéktalanul rögzíti növényegészségügyi információs rendszerbe és laboratóriumi vizsgálati jegyzőkönyvet állít ki, amelyet haladéktalanul megküld az illetékes megyei kormányhivatalnak. A minta fertőzöttsége esetén az információs rendszerbe történt rögzítés tényéről azonnal telefonon és elektronikus levélben értesíti a Növényegészségügyi- és Szaporítóanyag-ellenőrzési Osztályt.

7. Adatok visszaellenőrzése, jelentés

A növényegészségügyi információs rendszerből kinyerhetők a megyei és az országos jelentések adatai. Ennek feltétele, hogy megvalósuljon az adatok rendszeres visszaellenőrzése az ezt segítő kimutatások használatával.

A visszaellenőrzésről a megyének értesítenie kell elektronikus levélben a Növényegészségügyi és Szaporítóanyag-ellenőrzési Osztályt.

Az igazolás megküldésének határideje: **a tárgyévet követő év január 31.**

B. Ellenőrzések leírása

Ellenőrzések objektum típusonként

Objektum típus	Tevékenységi cél	Termék típus (felhasználási cél)	Ellenőrzött növény/növ. termék	KSV/F	Ellenőrzés hivat. száma
1. határátkelőhely	forgalmazás	ültetésre szánt növény	1.1. leander, <i>Coffea</i> , egyéb meghatározott fogékony növények	KSV	258K_IMP/H-D_54
			1.2. csonthéjasok	KSV	269K_IMP/H-GY_54
2. forgalmazó hely (áruda, lerakat, elosztó központ)	forgalmazás	ültetésre szánt növény	2.1. leander, <i>Coffea</i> , egyéb meghatározott fogékony növények	KSV	176K_8/A-D_54
			2.2. csonthéjasok	KSV	175K_8/A-GY_54
			2.3. szőlő	KSV	286K_8/A-SZL_54
3. faiskola, csemetekert, szaporító telep	forgalmazás	szaporítóanyag	3.1. gazdanövények	KSV	180K_8/F-D_54
			3.2. gazdanövények	KSV	181K_8/F-GY_54
			3.3. szőlő	KSV	173K_8/F-SZL_54
4. szabadföldi (szántó, gyümölcsös, szőlő, zöldség)	áruterelés (fogyasztásra)	termés fogyasztásra	4.1. csonthéjas fajok	F	174F_NVK/SZ-GY_54
			4.2. szőlő	F	177F_NVK/SZ-SZL_54
5. park, arborétum, egyéb közterület, kert	parkfenntartás	lombhullató fajok	park, arborétum, egyéb közterület	F	280F_NVK/P-D_54

Az ellenőrzések megyénkénti gyakoriságát a feladattervvel összhangban álló éves növény-egészségügyi ellenőrzési terv tartalmazza.

1. [Határátkelőhely](#)

1.1 Import leander, *Coffea*, egyéb meghatározott fogékony növények

258K_IMP/H-D_54- *Xylella fastidiosa* előfordulásának ellenőrzése import leander, *Coffea*, egyéb ültetésre szánt, meghatározott fogékony növényeken, határátkelőhelyen

Ellenőrzést végzi:

Határkirendeltséggel rendelkező megyei Kormányhivatal

Ellenőrzés ütemterve:

Folyamatos, egész évben.

Mintavétel módszere:

A mintavétel leander és *Coffea* esetén kötelező, nem nyugalmi állapotban lévő növényekről.

Egyéb ültetésre szánt meghatározott fogékony, nem nyugalmi állapotban lévő növényeken:

- a kórokozó fertőzésére utaló tünetek észlelése esetén szükséges, minden gyanús tételből
- tünetmentes tételekből akkor kell mintát venni, ha az olyan területről származik, amelyben ismertén jelen van a *Xylella* vagy olyan országból, amely az EUROPHYT-ban rögzített feltartóztatások alapján kockázatosnak ítélt, azaz feltételezhető, hogy az ilyen helyekről származó tételeknél a *Xylella*- fertőzés kockázata fennáll

Tünetes vagy tünetmentes tételek esetén a laboratóriumi identifikációs vizsgálatra küldendő minták

száma:

a növények száma (db) /tétel	a minták száma (db) /tétel
1-10:	1
10-100	2
100-500	5
500-1000	8
>1000	10

A minta mérete:

a.) Tünetes tételnél

- min. 10 db levél, levélnyéllel együtt nagyméretű levelek esetében/növény
- min. 25 db levél, levélnyéllel együtt kisméretű levelek esetében/növény
- kisebb méretű növény esetén egész növényeket kell beküldeni.

b.) Tünetmentes tételből:

4-10 hajtás/növény

Törekedni kell arra, hogy a mintavétel reprezentatív legyen.

Mintavételnél és mintaszállításkor a következőkre kell ügyelni:

- Mintavétel előtt minden esetben egyeztetni kell a vizsgálatot végző laboratóriummal!
- A hőségnapokon a mintázott növényi részek erősen felmelegedhetnek, a vizsgálati helyszínre szállítás közben befülledhetnek, ezért vizsgálatra alkalmatlanná válhatnak. Ilyen esetekben fokozottan kell gondoskodni a minták hűtéséről.
- A hűtőtáskába tett mintát egyedileg azonosítható módon, nylon tasakba kell tenni úgy, hogy közvetlenül ne érintkezzen jégakkival, sem a mintaszedés sem a mintaszállítás alatt.
- A mintákat legkésőbb a mintaszédést követő napon el kell juttatni a vizsgálatot végző laboratóriumba. Amennyiben a mintavétel napján nem megoldható a szállítás, akkor a mintákat ki kell venni a hűtőtáskából és szállításig hűtőszekrényben 4-8 ° C-on kell tárolni.

1.2 Import csonthéjas: őszibarack, kajszli, szilva, cseresznye, meggy, mandula

269K_IMP/H-GY_54- *Xylella fastidiosa* előfordulásának ellenőrzése ültetésre szánt, csonthéjas növényeken, határátkelőhelyen

Ellenőrzést végzi:

Határkirendeltséggel rendelkező megyei Kormányhivatal

Ellenőrzés ütemterve:

Folyamatos, egész évben.

Mintavétel módszere:

A mintavétel ültetésre szánt, csonthéjas növényeken:

- a kórokozó fertőzésére utaló tünetek észlelése esetén szükséges, minden gyanús tételből
- tünetmentes tételekből akkor kell mintát venni, ha az olyan területről származik, amelyben ismertén jelen van *Xylella* vagy olyan országból, amely az EUOPHYT-ban rögzített feltartóztatások alapján kockázatosnak ítélt, azaz feltételezhető, hogy az ilyen helyekről származó tételeknél a *Xylella*- fertőzés kockázata fennáll

Nem nyugalmi állapotban lévő növények esetében

Tünetes vagy tünetmentes tételek esetén a laboratóriumi identifikációs vizsgálatra küldendő minták száma:

<u>a növények száma (db) /tétel</u>	<u>a minták száma (db) /tétel</u>
1-10:	1
10-100	2
100-500	5
500-1000	8
>1000	10

A minta mérete:

a.) Tünetes tételnél:

- min. 10 db levél, levélnyéllel együtt nagyméretű levelek esetében/növény
- min. 25 db levél, levélnyéllel együtt kisméretű levelek esetében/növény
- kisebb méretű növény esetén egész növényeket kell beküldeni.

b.) Tünetmentes tételnél:

4-10 hajtás/növény

Nyugalmi állapotban lévő növények esetében

Tételenként 1 átlagmintát kell küldeni laboratóriumi identifikációs vizsgálatra.

Az átlagminta mérete: 4-10 db növény.

Törekedni kell arra, hogy a mintavétel reprezentatív legyen.

Mintavételnél és mintaszállításkor a következőkre kell ügyelni:

- Mintavétel előtt minden esetben egyeztetni kell a vizsgálatot végző laboratóriummal!
- A hőségnapokon a mintázott növényi részek erősen felmelegedhetnek, a vizsgálati helyszínre szállítás közben befűlhetnek, ezért vizsgálatra alkalmatlanná válhatnak. Ilyen esetekben fokozottan kell gondoskodni a minták hűtéséről.
- A hűtőtáskába tett mintát egyedileg azonosítható módon, nylon tasakba kell tenni úgy, hogy közvetlenül ne érintkezzen jégakkival, sem a mintaszedés sem a mintaszállítás alatt.
- A mintákat legkésőbb a mintaszédést követő napon el kell juttatni a vizsgálatot végző laboratóriumba. Amennyiben a mintavétel napján nem megoldható a szállítás, akkor a mintákat ki kell venni a hűtőtáskából és szállításig hűtőszekrényben 4-8 ° C-on kell tárolni.

2. Forgalmazó hely (áruda, lerakat, elosztó központ) ültetésre szánt növény

2.1 Leander, citrusfélék, *Coffea*, olíva, levendula, rozmaring, mirtuszlevelű pacsirtafű egyéb meghatározott fogékony növények

176K 8/A-D 54-*Xylella fastidiosa* előfordulásának ellenőrzése Leander, *Coffea*, egyéb ültetésre szánt meghatározott fogékony növényeken árudában

Ellenőrzést végzi:

Valamennyi megyei Kormányhivatal

Ellenőrzés végzésének helye:

Elsősorban nagymennyiségű, külföldi eredetű növényanyagot forgalmazó kereskedelmi egységek

Ellenőrzés ütemterve:

Folyamatos, egész évben.

Mintavétel módszere:

A mintavétel ültetésre szánt, nem nyugalmi állapotban lévő növényeken:

- a kórokozó fertőzésére utaló tünetek észlelése esetén szükséges, minden gyanús tételből
- tünetmentes tételekből akkor kell mintát venni, ha az olyan területről származik, amelyben ismerten jelen van a *Xylella* vagy olyan országból, amely az EUROPHYT-ban rögzített feltartóztatások alapján kockázatosnak ítélt, azaz feltételezhető, hogy az ilyen helyekről származó tételeknél a *Xylella*- fertőzés kockázata fennáll

Tünetes vagy tünetmentes tételek esetén a laboratóriumi identifikációs vizsgálatra küldendő minták száma:

a növények száma (db) /tétel	a minták száma (db) /tétel
1-10:	1
10-100	2
100-500	5
500-1000	8
>1000	10

A minta mérete:

a.) Tünetes tételnél

- min. 10 db levél, levélnyéllel együtt nagyméretű levelek esetében/növény
- min. 25 db levél, levélnyéllel együtt kisméretű levelek esetében/növény
- kisebb méretű növény esetén egész növényeket kell beküldeni.

b.) Tünetmentes tételből:

4-10 hajtás/növény

Törekedni kell arra, hogy a mintavétel reprezentatív legyen.

Mintavételnél és mintaszállításkor a következőkre kell ügyelni:

- Mintavétel előtt minden esetben egyeztetni kell a vizsgálatot végző laboratóriummal!
- A hőségnapokon a mintázott növényi részek erősen felmelegedhetnek, a vizsgálati helyszínre szállítás közben befűlhetnek, ezért vizsgálatra alkalmatlanná válhatnak. 35 °C fölött tilos mintázni!
- A hűtőtáskába tett mintát egyedileg azonosítható módon, nylon tasakba kell tenni úgy, hogy közvetlenül ne érintkezzen jégakkival, sem a mintaszedés sem a mintaszállítás alatt.
- A mintákat legkésőbb a mintaszédést követő napon el kell juttatni a vizsgálatot végző

---

laboratóriumba. Amennyiben a mintavétel napján nem megoldható a szállítás, akkor a mintákat ki kell venni a hűtőtáskából és szállításig hűtőszekrényben 4-8 ° C-on kell tárolni.

2.2 Csonthéjas fajok: őszibarack, kajszli, szilva, cseresznye, meggy, mandula

175K_8/A-GY_54-*Xylella fastidiosa* előfordulásának ellenőrzése ültetésre szánt csonthéjas növényeken árudában

Ellenőrzést végzi:

Valamennyi megyei Kormányhivatal

Ellenőrzés végzésének helye:

Elsősorban nagymennyiségű, külföldi eredetű növényanyagot forgalmazó kereskedelmi egységek

Ellenőrzés ütemterve:

Folyamatos, egész évben

Mintavétel módszere:

A mintavétel ültetésre szánt, nem nyugalmi állapotban lévő növényeken:

- a kórokozó fertőzésére utaló tünetek észlelése esetén szükséges, minden gyanús tételből
- tünetmentes tételekből akkor kell mintát venni, ha az olyan területről származik, amelyben ismerten jelen van a *Xylella* vagy olyan országból, amely az EUROPHYT-ban rögzített feltartóztatások alapján kockázatosnak ítélt, azaz feltételezhető, hogy az ilyen helyekről származó tételeknél a *Xylella*- fertőzés kockázata fennáll

Tünetes vagy tünetmentes tételek esetén a laboratóriumi identifikációs vizsgálatra küldendő minták száma:

a növények száma (db) /tétel	a minták száma (db) /tétel
1-10:	1
10-100	2
100-500	5
500-1000	8
>1000	10

A minta mérete:

a.) Tünetes tételnél

- min. 10 db levél, levélnyéllel együtt nagyméretű levelek esetében/növény
- min. 25 db levél, levélnyéllel együtt kisméretű levelek esetében/növény
- kisebb méretű növény esetén egész növényeket kell beküldeni.

b.) Tünetmentes tételből:

4-10 hajtás/növény

Törekedni kell arra, hogy a mintavétel reprezentatív legyen.

Mintavételnél és mintaszállításkor a következőkre kell ügyelni:

- Mintavétel előtt minden esetben egyeztetni kell a vizsgálatot végző laboratóriummal!
- A hőségnapokon a mintázott növényi részek erősen felmelegedhetnek, a vizsgálati helyszínre szállítás közben befűlhetnek, ezért vizsgálatra alkalmatlanná válhatnak. 35 ° C fölött tilos mintázni!
- A hűtőtáskába tett mintát egyedileg azonosítható módon, nylon tasakba kell tenni úgy, hogy közvetlenül ne érintkezzen jégakkal, sem a mintaszedés sem a mintaszállítás alatt.
- A mintákat legkésőbb a mintaszédést követő napon el kell juttatni a vizsgálatot végző laboratóriumba. Amennyiben a mintavétel napján nem megoldható a szállítás, akkor a mintákat

ki kell venni a hűtőtáskából és szállításig hűtőszekrényben 4-8 °C-on kell tárolni.

2.3 Szőlő

286K_8/A-SZL_54 *Xylella fastidiosa* előfordulásának ellenőrzése ültetésre szánt szőlő növényen árudában

Ellenőrzést végzi:

Valamennyi megyei Kormányhivatal

Ellenőrzés végzésének helye:

Elsősorban nagymennyiségű, külföldi eredetű növényanyagot forgalmazó kereskedelmi egységek

Ellenőrzés ütemterve:

Október végéig

Mintavétel módszere:

A mintavétel ültetésre szánt, nem nyugalmi állapotban lévő növényeken:

- a kórokozó fertőzésére utaló tünetek észlelése esetén szükséges, minden gyanús tételből
- tünetmentes tételből csak akkor kell mintát venni, ha a tétel az EU körülhatárolt területeiről vagy azok környékéről származik, azaz feltételezhető, hogy az ilyen helyekről származó tételknél a *Xylella*- fertőzés kockázata fennáll

Tünetes vagy tünetmentes tételek esetén a laboratóriumi identifikációs vizsgálatra küldendő minták száma:

a növények száma (db) /tétel	a minták száma (db) /tétel
1-10:	1
10-100	2
100-500	5
500-1000	8
>1000	10

A minta mérete:

a.) Tünetes tételnél

- min. 10 db levél, levélnyéllel együtt nagyméretű levelek esetében/növény
- min. 25 db levél, levélnyéllel együtt kisméretű levelek esetében/növény

b.) Tünetmentes tételből:

4-10 hajtás/növény

Törekedni kell arra, hogy a mintavétel reprezentatív legyen.

Mintavételnél és mintaszállításkor a következőkre kell ügyelni:

- Mintavétel előtt minden esetben egyeztetni kell a vizsgálatot végző laboratóriummal!
- A hőségnapokon a mintázott növényi részek erősen felmelegedhetnek, a vizsgálati helyszínre szállítás közben befűlhetnek, ezért vizsgálatra alkalmatlanná válhatnak. 35 ° C fölött tilos mintázni!
- A hűtőtáskába tett mintát egyedileg azonosítható módon, nylon tasakba kell tenni úgy, hogy közvetlenül ne érintkezzen jégakkival, sem a mintaszedés sem a mintaszállítás alatt.
- A mintákat legkésőbb a mintaszédést követő napon el kell juttatni a vizsgálatot végző laboratóriumba. Amennyiben a mintavétel napján nem megoldható a szállítás, akkor a mintákat ki kell venni a hűtőtáskából és szállításig hűtőszekrényben 4-8 ° C-on kell tárolni.

3. Faiskola, csemetekert, szaporító telep

3.1 Leander, *Coffea*, olíva, levendula, mirtuszlevelű pacsirtafű, egyéb dísz gazdanövény

180K_8/F-D_54-*Xylella fastidiosa* előfordulásának ellenőrzése dísznövény szaporítóanyag előállító területeken

Ellenőrzést végzi:

Valamennyi megyei Kormányhivatal

Ellenőrzés ütemterve:

június vége - szeptember vége – a rendeletben előírt szemlék idején

A gazdanövények intenzív hajtásnövekedését követően, illetve a nyár végén - kora ősszel a hőség időszakok kihagyásával.

Mintavétel módszere:

1. A mintavétel a kiemelt kockázatú gazdanövényeknél (leander, *Coffea*, olíva, levendula, mirtuszlevelű pacsirtafű) kötelező, tünetmentes állományból is.

Tételenként 1 átlagmintát kell küldeni laboratóriumi identifikációs vizsgálatra.

Az átlagminta mérete: az ISPM 31 szabvány szerint, átlagosan 90 növényről vett 100-200 levél, levéllyéllel együtt.

2. A mintavétel egyéb ültetésre szánt, nem nyugalmi állapotban lévő gazdanövényeken
  - a kórokozó fertőzésére utaló tünetek észlelése esetén szükséges, minden gyanús tételből
  - tünetmentes tételből csak akkor kell mintát venni, ha a tétel az EU körülhatárolt területeiről vagy azok környékéről származik, azaz feltételezhető, hogy az ilyen helyekről származó tételeknél a *Xylella*- fertőzés kockázata fennáll

Tünetes vagy tünetmentes tételek esetén a laboratóriumi identifikációs vizsgálatra küldendő minták száma:

a növények száma (db) /tétel	a minták száma (db) /tétel
1-10:	1
10-100	2
100-500	5
500-1000	8
>1000	10

A minta mérete:

a.) Tünetes tételnél

- min. 10 db levél, levéllyéllel együtt nagyméretű levelek esetében/növény
- min. 25 db levél, levéllyéllel együtt kisméretű levelek esetében/növény
- kisebb méretű növény esetén egész növényeket kell beküldeni.

b.) Tünetmentes tételből:

4-10 hajtás/növény

Törekedni kell arra, hogy a mintavétel reprezentatív legyen.

Mintavételnél és mintaszállításkor a következőkre kell ügyelni:

- Mintavétel előtt minden esetben egyeztetni kell a vizsgálatot végző laboratóriummal!
- A hőségnapokon a mintázott növényi részek erősen felmelegedhetnek, a vizsgálati helyszínre szállítás közben befűlhetnek, ezért vizsgálatra alkalmatlanná válhatnak. 35 ° C fölött tilos mintázni!
- A hűtőtáskába tett mintát egyedileg azonosítható módon, nylon tasakba kell tenni úgy, hogy közvetlenül ne érintkezzen jégakkival, sem a mintaszedés sem a mintaszállítás alatt.
- A mintákat legkésőbb a mintaszédést követő napon el kell juttatni a vizsgálatot végző laboratóriumba. Amennyiben a mintavétel napján nem megoldható a szállítás, akkor a mintákat ki kell venni a hűtőtáskából és szállításig hűtőszekrényben 4-8 ° C-on kell tárolni.

3.2 Gyümölcs gazdanövények

181K 8/F-GY 54-*Xylella fastidiosa* előfordulásának ellenőrzése csonthéjas gyümölcs szaporítóanyag előállító területeken

Ellenőrzést végzi:

Valamennyi megyei Kormányhivatal

Ellenőrzés ütemterve:

június vége - szeptember vége – a rendeletben előírt szemlék idején

A gazdanövények intenzív hajtásnövekedését követően, illetve a nyár végén - kora ősszel a hőség időszakok kihagyásával.

Mintavétel módszere:

1. A mintavétel a kiemelt kockázatú gazdanövénynél (mandula) kötelező, tünetmentes állományból is.
Tételenként 1 átlagmintát kell küldeni laboratóriumi identifikációs vizsgálatra.
Az átlagminta mérete: az ISPM 31 szabvány szerint, átlagosan 90 növényről vett 100-200 levél, levélnyéllel együtt.
2. A mintavétel egyéb ültetésre szánt, nem nyugalmi állapotban lévő gazdanövényeken
  - a kórokozó fertőzésére utaló tünetek észlelése esetén szükséges, minden gyanús tételből
  - tünetmentes tételből csak akkor kell mintát venni, ha a tétel az EU körülhatárolt területeiről vagy azok környékéről származik, azaz feltételezhető, hogy az ilyen helyekről származó tételknél a *Xylella*- fertőzés kockázata fennáll

Tünetes vagy tünetmentes tételek esetén a laboratóriumi identifikációs vizsgálatra küldendő minták száma:

a növények száma (db) /tétel	a minták száma (db) /tétel
1-10:	1
10-100	2
100-500	5
500-1000	8
>1000	10

A minta mérete:**a.) Tünetes tételnél**

- min. 10 db levél, levélnyéllel együtt nagyméretű levelek esetében/növény
- min. 25 db levél, levélnyéllel együtt kisméretű levelek esetében/növény
- kisebb méretű növény esetén egész növényeket kell beküldeni.

b.) Tünetmentes tételből:

4-10 hajtás/növény

Törekedni kell arra, hogy a mintavétel reprezentatív legyen.

Mintavételnél és mintaszállításkor a következőkre kell ügyelni:

- Mintavétel előtt minden esetben egyeztetni kell a vizsgálatot végző laboratóriummal!
- A hőségnapokon a mintázott növényi részek erősen felmelegedhetnek, a vizsgálati helyszínre szállítás közben befűlhetnek, ezért vizsgálatra alkalmatlanná válhatnak. 35 ° C fölött tilos mintázni!
- A hűtőtáskába tett mintát egyedileg azonosítható módon, nylon tasakba kell tenni úgy, hogy közvetlenül ne érintkezzen jégakkival, sem a mintaszedés sem a mintaszállítás alatt.
- A mintákat legkésőbb a mintaszédést követő napon el kell juttatni a vizsgálatot végző laboratóriumba. Amennyiben a mintavétel napján nem megoldható a szállítás, akkor a mintákat ki kell venni a hűtőtáskából és szállításig hűtőszekrényben 4-8 ° C-on kell tárolni.

3.3 Szőlő**173K_8/F-SZL_54-*Xylella fastidiosa* előfordulásának ellenőrzése szőlő szaporítóanyag-előállító****Ellenőrzést végzi:**

Valamennyi megyei Kormányhivatal

Ellenőrzés ütemterve:

Szőlőiskola esetén: július1-től szeptember 30-ig évente egyszer

Szőlő törzsültetvény esetén: augusztus 15-től szeptember 30-ig évente egyszer.

A szőlő intenzív hajtásnövekedését követően, illetve a nyár végén - kora ősszel a hőség időszakok kihagyásával.

Mintavétel módszere:

A mintavétel ültetésre szánt, nem nyugalmi állapotban lévő növényeken:

- a kórokozó fertőzésére utaló tünetek észlelése esetén szükséges, minden gyanús tételből
- tünetmentes tételből csak akkor kell mintát venni, ha a tétel az EU körülhatárolt területeiről vagy azok környékéről származik, azaz feltételezhető, hogy az ilyen helyekről származó tételknél a *Xylella*- fertőzés kockázata fennáll

Tünetes vagy tünetmentes tételek esetén a laboratóriumi identifikációs vizsgálatra küldendő minták száma:

<u>a növények száma (db) /tétel</u>	<u>a minták száma (db) /tétel</u>
1-10:	1
10-100	2
100-500	5
500-1000	8
>1000	10

A minta mérete:

1. Tünetes tételnél

- min. 10 db levél, levélnyéllel együtt nagyméretű levelek esetében/növény
- min. 25 db levél, levélnyéllel együtt kisméretű levelek esetében/növény

2. Tünetmentes tételből:

4-10 hajtás/növény

Törekedni kell arra, hogy a mintavétel reprezentatív legyen.

Mintavételnél és mintaszállításkor a következőkre kell ügyelni:

- Mintavétel előtt minden esetben egyeztetni kell a vizsgálatot végző laboratóriummal!
- A hőségnapokon a mintázott növényi részek erősen felmelegedhetnek, a vizsgálati helyszínre szállítás közben befűlhetnek, ezért vizsgálatra alkalmatlanná válhatnak. 35 ° C fölött tilos mintázni!
- A hűtőtáskába tett mintát egyedileg azonosítható módon, nylon tasakba kell tenni úgy, hogy közvetlenül ne érintkezzen jégakkal, sem a mintaszedés sem a mintaszállítás alatt.
- A mintákat legkésőbb a mintaszédést követő napon el kell juttatni a vizsgálatot végző laboratóriumba. Amennyiben a mintavétel napján nem megoldható a szállítás, akkor a mintákat ki kell venni a hűtőtáskából és szállításig hűtőszekrényben 4-8 ° C-on kell tárolni.

4. Szabadföldi (szántó, gyümölcsös, szőlő, zöldség) árutermelés

4.1 Csonthéjas fajok

174F_NVK/SZ-GY_54_ *Xylella fastidiosa* előfordulásának ellenőrzése árutermő csonthéjas kultúrában (őszibarack, kajszli, szilva, cseresznye, meggy és mandula)

Ellenőrzést végzi:

Valamennyi megyei Kormányhivatal

Ellenőrzés végzésének helye:

Külföldi eredetű ültetési anyaggal telepített csonthéjas ültetvény

Ellenőrzés ütemterve:

június végétől szeptember végéig

Mintavétel módszere:

Az állomány bejárása, a betegségre jellemző tüneteket keresve.

A mintavétel laboratóriumi identifikációs vizsgálatra:

1. a kórokozó fertőzésére utaló tünetek észlelése esetén szükséges, minden gyanús növényből

A minta mérete:

- min. 10 db levél, levélnyéllal együtt nagyméretű levelek esetében/növény
- min. 25 db levél, levélnyéllal együtt kisméretű levelek esetében/növény

2. tünetmentes növényekből akkor kell mintát venni, ha *Xylella*-fertőződés kockázata fennáll mivel a növények:

a.) a tünetes növény szomszédságában vannak - átlagmintát kell venni, a lombkorona minden irányából,

Az átlagminta mérete: 4-10 hajtás

b.) 500 méteres körzetében import árut forgalmazó áruda van

c.) ültetéséhez olyan területről származó növényt használtak, amelyben ismertén jelen van a *Xylella* (ideértve az EU körülhatárolt területeit) vagy jelen lehet.

Átlagmintát kell venni a lombkorona minden irányából (b. és c. pont)

Az átlagminta mérete: 100-200 levél/állomány

Mintavételnél és mintaszállításkor a következőkre kell ügyelni:

- Mintavétel előtt minden esetben egyeztetni kell a vizsgálatot végző laboratóriummal!
- A hőségnapokon a mintázott növényi részek erősen felmelegedhetnek, a vizsgálati helyszínre szállítás közben befűlhetnek, ezért vizsgálatra alkalmatlanná válhatnak. 35 ° C fölött tilos mintázni!
- A hűtőtáskába tett mintát egyedileg azonosítható módon, nylon tasakba kell tenni úgy, hogy közvetlenül ne érintkezzen jégakkival, sem a mintaszedés sem a mintaszállítás alatt.
- A mintákat legkésőbb a mintaszédést követő napon el kell juttatni a vizsgálatot végző laboratóriumba. Amennyiben a mintavétel napján nem megoldható a szállítás, akkor a mintákat ki kell venni a hűtőtáskából és szállításig hűtőszekrényben 4-8 ° C-on kell tárolni.

4.2 Szőlő**177F_NVK/SZ-SZL_54-*Xylella fastidiosa* előfordulásának ellenőrzése szőlő termőültetvényben****Ellenőrzést végzi:**

Valamennyi megyei Kormányhivatal

Ellenőrzés végzésének helye:

Külföldi eredetű ültetési anyaggal telepített szőlő ültetvény

Ellenőrzés ütemterve:

június végtől október végéig

Mintavétel módszere:

Az állomány bejárása, a betegségre jellemző tüneteket keresve.

A mintavétel laboratóriumi identifikációs vizsgálatra:

1. a kórokozó fertőzésére utaló tünetek észlelése esetén szükséges, minden gyanús növényből

A minta mérete:

- min. 10 db levél, levélnyéllal együtt nagyméretű levelek esetében/növény
- min. 25 db levél, levélnyéllal együtt kisméretű levelek esetében/növény

2. tünetmentes állományból akkor kell mintát venni, ha *Xylella*-fertőződés kockázata fennáll mivel a növények:**a.) a tünetes növény szomszédságában vannak**

Átlagmintát kell venni, a lombkorona minden irányából,

Az átlagminta mérete: 4-10 hajtás

b.) 500 méteres körzetében import árut forgalmazó áruda van**c.) ültetéséhez olyan területről származó növényt használtak, amelyben ismertén jelen van a *Xylella* (ideértve az EU körülhatárolt területeit) vagy jelen lehet.**

Átlagmintát kell venni a lombkorona minden irányából (b. és c. pont)

Az átlagminta mérete: 100-200 levél/állomány

Mintavételnél és mintaszállításkor a következőkre kell ügyelni:

- Mintavétel előtt minden esetben egyeztetni kell a vizsgálatot végző laboratóriummal!
- A hőségnapokon a mintázott növényi részek erősen felmelegedhetnek, a vizsgálati helyszínre szállítás közben befűlhetnek, ezért vizsgálatra alkalmatlanná válhatnak. 35 ° C fölött tilos mintázni!

- A hűtőtáskába tett mintát egyedileg azonosítható módon, nylon tasakba kell tenni úgy, hogy közvetlenül ne érintkezzen jégakkival, sem a mintaszedés sem a mintaszállítás alatt.
- A mintákat legkésőbb a mintaszédést követő napon el kell juttatni a vizsgálatot végző laboratóriumba. Amennyiben a mintavétel napján nem megoldható a szállítás, akkor a mintákat ki kell venni a hűtőtáskából és szállításig hűtőszekrényben 4-8 ° C-on kell tárolni.

5. Park, arborétum, egyéb közterületek, kert

Lombhullató fajok

280F_NVK/P-D_54-*Xylella fastidiosa* előfordulásának ellenőrzése közterületen és kertben, lombhullató fákon és cserjéken

Ellenőrzést végzi:

Valamennyi megyei Kormányhivatal

Ellenőrzés végzésének helye:

Elsősorban új ültetésű közterületek

Ellenőrzés ütemterve:

június végétől szeptember végéig

Mintavétel módszere:

A terület bejárása, a betegségre jellemző tüneteket keresve.

A mintavétel laboratóriumi identifikációs vizsgálatra:

1. a kórokozó fertőzésére utaló tünetek észlelése esetén szükséges, minden gyanús növényből

A minta mérete:

- min. 10 db levél, levéllyéllel együtt nagyméretű levelek esetében/növény
- min. 25 db levél, levéllyéllel együtt kisméretű levelek esetében/növény

2. tünetmentes állományból akkor kell mintát venni, ha *Xylella*-fertőződés kockázata fennáll mivel a növények:

- a.) 500 méteres körzetében import árut forgalmazó áruda van
- b.) ültetéséhez olyan területről származó növényt használtak, amelyben ismertén jelen van a *Xylella* (ideértve az EU körülhatárolt területeit) vagy jelen lehet. Átlagmintát kell venni a lombkorona minden irányából

Átlagmintát kell venni a lombkorona minden irányából

Az átlagminta mérete: 100-200 levél/állomány

Mintavételnél és mintaszállításakor a következőkre kell ügyelni:

Mintavétel előtt minden esetben egyeztetni kell a vizsgálatot végző laboratóriummal!

A hőségnapokon a mintázott növényi részek erősen felmelegedhetnek, a vizsgálati helyszínre szállítás közben befűlhetnek, ezért vizsgálatra alkalmatlanná válhatnak. 35 ° C fölött tilos mintázni!

A hűtőtáskába tett mintát egyedileg azonosítható módon, nylon tasakba kell tenni úgy, hogy közvetlenül ne érintkezzen jégakkival, sem a mintaszedés sem a mintaszállítás alatt.

A mintákat legkésőbb a mintaszédést követő napon el kell juttatni a vizsgálatot végző laboratóriumba. Amennyiben a mintavétel napján nem megoldható a szállítás, akkor a mintákat ki kell venni a hűtőtáskából és szállításig hűtőszekrényben 4-8 ° C-on kell tárolni.